

Mieszko I School of Education
and Administration in Poznan

Poltava National Technical
Yuri Kondratyuk University

BUSINESS PROCESSES IN TOURISM
БІЗНЕС-ПРОЦЕСИ В ТУРИЗМІ

Collective monograph
Монографія

Poznan
2019

Коба О.В., Мironova Ю.Ю.

ТУРИСТИЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ: ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

Туристична галузь, впливаючи на розвиток багатьох інших секторів діяльності, стимулює розвиток цілого блоку галузей економіки, сприяє зростанню національної економіки в умовах глобалізації бізнесу та інтеграції України в світовий економічний простір. В Україні існують всі передумови для ефективного розвитку туристичної сфери бізнесу. Туристична галузь динамічно розвивається. Це підтверджується внеском, який здійснює туризм в економіку країни за наступними напрямками: створення національного доходу, платіжний баланс, податкові надходження, зростання кількості робочих місць, регіональний розвиток.

У той же час туристична сфера України має певні проблеми, що стримують її розвиток, а саме:

- відсутність цілісної системи державного управління туризмом у регіонах:

- невідповідність значної кількості туристичних закладів міжнародним стандартам;

- недостатня забезпеченість туристичної галузі висококваліфікованими кадрами;

- недосконалість бази даних щодо об'єктів туристичної сфери.

Подальший розвиток туризму потребує вирішення цих проблем і створення сприятливих умов для залучення фінансових ресурсів.

Принципи, методи та заходи забезпечення розвитку туристичної індустрії розкрито в роботах таких науковців як Ж. Богданова [1], Н. Козубова [2], В. Буторіна [3], О. Розметова [4].

Стан і перспективи розвитку туризму в Україні проаналізовано Р. Мірошник, І. Щир [5].

Питання організації обліку туристичної галузі розглядали в своїх наукових працях: С. Пилипенко [6], О.Прокопшина [7].

Особливості обліку на підприємствах готельного господарства визначені в роботі М. Кузуб, Т. Савчук, І. Витсоцької [8].

Проте, актуальним залишається дослідження питань обліку і оподаткування діяльності суб'єктів туристичної галузі.

Суб'єктами у сфері туристичного бізнесу відповідно до [13] є:

туроператори — юридичні особи, для яких виключною діяльністю є організація та забезпечення створення туристичного

продукту, реалізація та надання туристичних послуг, а також посередницька діяльність із надання характерних та супутніх послуг і які в установленому порядку отримали ліцензію на туроператорську діяльність;

турагенти — юридичні особи, а також фізичні особи — суб'єкти підприємницької діяльності, які здійснюють посередницьку діяльність з реалізації туристичного продукту туроператорів і туристичних послуг інших суб'єктів туристичної діяльності, а також посередницьку діяльність щодо реалізації характерних та супутніх послуг;

інші СПД, які надають послуги з тимчасового розміщення, харчування, екскурсійні, розважальні та інші туристичні послуги;

гіди-перекладачі, екскурсоводи, провідники та інші фахівці;

фізичні особи, які не є СПД та надають послуги з тимчасового розміщення (проживання), харчування тощо.

Туроператори надають наступні види послуг:

турпродукт - попередньо розроблений комплекс турпослуг, який поєднує не менше ніж дві послуги, що реалізується або пропонується для реалізації за певною ціною, до складу якого входять послуги перевезення, послуги розміщення та інші туристичні послуги, не пов'язані з перевезенням і розміщенням (послуги з організації відвідувань об'єктів культури, відпочинку та розваг, реалізації сувенірної продукції тощо);

супутні туристичні послуги і товари призначені для задоволення потреб споживачів, надання та виробництво яких несуттєво скоротяться без їх реалізації туристам;

характерні туристичні послуги і товари призначені для задоволення потреб споживачів, але надання та виробництво їх буде суттєво скорочено без їх реалізації туристам.

Туроператор формує турпродукт з комплексу послуг (проїзду (перельоту), проживання, харчування, екскурсійного обслуговування тощо), який реалізує туристу як тур. Водночас зазначені послуги можуть фактично надавати туристу інші суб'єкти підприємницької діяльності за договором з туроператором.

Важливою складовою організації бухгалтерського обліку підприємств туристичної сфери є документообіг господарських операцій, адже саме правильно оформлені і перевірені документи є підставою для облікових записів. Обсяг документообігу, в першу чергу, залежить від виду діяльності туристичної фірми.

Основними документами, які застосовують суб'єкти туристичного бізнесу, є: договір з клієнтами; договір з

підприємствами, які беруть участь у просуванні туристичного продукту; туристський ваучер; страховий поліс та деякі інші документи при обслуговуванні іноземних туристів.

Договір (угода, контракт) з клієнтами укладається в письмовій формі і містить таку інформацію: назву країни, місце призначення подорожі; дату початку і закінчення подорожі; транспортні засоби, які будуть використані для подорожі, їх клас і комфортність; назву готелю, в якому розміщуватимуться туристи, його місцезнаходження, класність, категорію номерів з переліком послуг; систему харчування; ціну туристичної подорожі в гривнях та іноземній валюті; маршрут та програму екскурсій на кожен день перебування з визначенням їх терміну та тематики; транспортно-візові та медичні вимоги в країні перебування.

Договори з іншими організаціями, підприємствами, приватними підприємцями, що беруть участь у формуванні і просуванні туристичного продукту, — це договори з туроператорами, туристичними закладами, з постачальниками і підрядниками — вітчизняними і закордонними партнерами, що забезпечують туристів належними умовами розміщення і харчування, засобами транспорту, організацією екскурсій і відпочинку.

Деякі турфірми, не маючи можливості заздалегідь оплачувати закордонні тури, організують свою роботу з іноземними туроператорами й українськими туристами таким чином:

— укладають договори з іноземними туроператорами про співробітництво. Згідно з такими договорами одна сторона (іноземний туроператор) зобов'язується надати турпослуги (відповідної якості і за ціною, визначеною у договорі) туристам, що направляються українською турфірмою, а інша сторона (українська турфірма) бере на себе зобов'язання з комплектації туру закордонного туроператора, організації перевезення туристів до місця початку туру тощо;

— укладають договори з українськими туристами, які бажають скористатися послугами іноземного туроператора, одержуючи від них (туристів) грошову суму, що включає в себе повну вартість закордонного туру і винагороду української турфірми;

— перераховують кошти, отримані від українського туриста (за вирахуванням своєї винагороди) іноземному туроператору.

Туристичні фірми сплачують валютою за оформлення віз, у разі відсутності касового апарату розрахунки здійснюються через ощадкасу. Перерахування валюти іноземному партнеру

здійснюється після отримання від нього рахунку-фактури, на основі якого оформляється заявка на купівлю валюти.

Відповідно до укладених договорів розробляються програми турів і складаються калькуляції на кожен туристичну поїздку. До договорів (контрактів) туристичні партнери додають зразки своїх туристських ваучерів (на внутрішньому ринку – путівок).

Туристський ваучер (путівка) – документ, що підтверджує статус особи чи групи осіб як туристів, оплату послуг чи її гарантію і є підставою для отримання туристом чи групою туристів туристичних послуг. Це письмовий акцепт суб'єкта туристичної діяльності на виробництво та продаж туристичного продукту. Він (вона) є невід'ємною частиною угоди, а також документом первинного обліку в суб'єктах туристичної діяльності. Ваучер є фінансовим документом, необхідним для здійснення розрахунків між туристичними підприємствами, що направляють і приймають туристів.

Туристична путівка є предметом реалізації туристичної фірми. У бухгалтерському обліку розрізняють два підходи до визначення дати виникнення доходу від реалізації у туристичної фірми.

Згідно з першим, дохід виникає в тому звітному періоді, в якому здійснюється продаж путівки, а не тоді, коли фактично відбулася подорож. Претензії, які можуть бути висунуті туристом, не є підставою вважати продукцію нереалізованою. Отже, дохід туристичної фірми виникає на дату надходження коштів на її поточний рахунок або до каси в оплату турпродукту.

Другий підхід полягає у визнанні доходу тільки за датою закінчення туру, що більше відповідає національним стандартам бухгалтерського обліку і частіше використовується на практиці.

За визначенням [11] турагент на ринку туристичних послуг виступає посередником, а тому до його доходу включається лише його агентська винагорода. Її сума відображається у складі доходів за датою акта наданих туристичних послуг.

Оскільки туристична діяльність охоплює різні сфери господарювання, які виробляють туристичні послуги, формування доходів туристичного підприємства буде охоплювати доходи в цих сферах, а саме: доходи готельних підприємств, транспортних організацій, підприємств харчування, закладів культури, розваг, дозвілля та інших сфер діяльності, які невід'ємно пов'язані з формуванням туристичного продукту.

Дохід, пов'язаний з наданням послуг, відповідно [15] визнається, виходячи зі ступеня завершеності операції з надання послуг, якщо може бути достовірно оцінений результат цієї операції.

Дохід від здійснення основної діяльності готель отримує у формі виручки від реалізації послуг.

Дохід транспортного підприємства формується за рахунок можливих резервів. Серед можливих резервів можна виділити наступні: організаційно-технічні, фінансові, адміністративно-правові.

Організаційно-технічні резерви спрямовані на оптимізацію маршрутів, раціоналізацію графіку руху та дотримання безпеки руху, технічне та технологічне оновлення матеріально-технічної бази, уживання організаційно-технічних заходів для збільшення обсягів перевезень та ефективного використання рухомого складу.

Резерви фінансового характеру спрямовані на удосконалення тарифної політики, збільшення обсягів перевезень і запровадження нових більш якісних умов обслуговування, що дозволить підвищити рівень конкурентоспроможності транспортного підприємства та перейти на інноваційний тип розвитку.

Адміністративно-правові резерви - це створення пільгових умов з боку держави для технологічного розвитку транспортних підприємств (надання кредитів на пільгових умовах, грантів, дотацій), створення спеціального режиму інвестиційної діяльності для підвищення інвестиційного потенціалу та привабливості регіону.

У бухгалтерському обліку дохід відображається в сумі справедливої вартості активів, що отримані або підлягають отриманню. Доходи включаються до складу об'єктів облікового процесу за принципом нарахування та відповідності, який передбачає відображення в обліку доходів і витрат на момент їх виникнення, незалежно від дати надходження або сплати коштів [14].

Дохід від реалізації організації громадського харчування – це сума надбавок, торгових знижок і націнок на реалізовану продукцію.

Відповідно до розглянутих особливостей обліку доходів видів діяльності, які формують частину туристичного продукту, можна охарактеризувати поняття «дохід туристичного підприємства» як грошові надходження від реалізації туристичного продукту та послуг, в залежності від їх різновиду, ціни, якості, місця розташування та інші надходження не пов'язані з основною діяльністю туристичного підприємства.

Розмір доходу туристичного підприємства залежить від кількості джерел його формування. Закон України «Про туризм» [13]

передбачає наступні джерела формування доходу туристичного підприємства: власних фінансових ресурсів суб'єктів туристичної діяльності, грошових - внесків громадян і юридичних осіб; позичкових фінансових коштів (облігаційні позики, банківські та бюджетні кредити); безоплатних та благодійних внесків, пожертвувань підприємств, установ, організацій і громадян; позабюджетних фондів; коштів фонду розвитку України, що формується за рахунок відрахувань суб'єктів підприємництва незалежно від форм власності; іноземних інвестицій; надходжень від туристичних лотерей; інших джерел, не заборонених законодавством України.

Оскільки туроператор формує, просуває на ринок, а інколи й реалізує комплекс туристичних послуг, тобто турпродукт, а турагент просуває і реалізує сформований туроператором продукт, то відмінності в їхній діяльності визначають різні джерела отримання доходів.

Дохід туроператора формується переважно за рахунок оплати турпродукту турагентом, дилером або безпосередньо туристом. Дохід же турагента формується за рахунок комісійної винагороди за просування і продаж турпродукту, отриманого від туроператора або інших підприємств сфери туризму.

Для турагентів більш привабливими є доходи не за фіксованими ставками агентської винагороди, а за відсотковими накопичувальними ставками, які після продажу 10 одиниць турпродукту збільшуються.

Успішне функціонування туристичного підприємства, як і підприємства будь-якої сфери діяльності, можливе тільки за умов постійного забезпечення руху грошових коштів. Надходження грошей - це дохід, а їх використання - це витрати. Перевищення доходів над витратами забезпечує отримання прибутку.

Витрати туристичного підприємства відповідно до П(С)БО 16 «Витрати» [16] охоплюють операційні, фінансові, інвестиційні та інші витрати звичайної діяльності.

За економічною сутністю операційні витрати туристичного підприємства являють собою витрати, пов'язані з основною діяльністю підприємства, а також іншими видами діяльності, які не є інвестиційною або фінансовою діяльністю. За натурально-речовим складом операційні витрати - це витрати трудових, матеріальних, фінансових ресурсів для здійснення операційної діяльності підприємства, які виражені в грошовій формі.

Найбільша частина поточних витрат суб'єктів туристичної діяльності припадає на собівартість послуг. Собівартість туристичних послуг – це вартісне вираження витрат підприємства на виробництво та реалізацію послуг, пов'язаних із використанням у процесі обслуговування природних, матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, виплату встановлених державою податкових відрахувань тощо.

У туризмі розраховують обмежену, виробничу та повну собівартість туристичного продукту.

До обмеженої собівартості туристичного продукту включають: витрати на проживання та харчування, транспортні послуги, страхування від хвороб, нещасних випадків, оформлення візи, екскурсійне обслуговування, вартість послуг культурно-освітнього, культурно-дозвільного та спортивного характеру, вартість обслуговування гідями-перекладачами та супроводжувачами, витрачені в процесі надання туристичних послуг, тобто прямі витрати з придбання прав на послуги сторонніх організацій.

Виробнича собівартість туристичного продукту включає, крім обмеженої собівартості, поточні витрати підприємства на розроблення туристичного продукту і загальновиробничі витрати.

Поточні витрати туристичного підприємства на розроблення туристичного продукту складаються із заробітної плати операційного персоналу, відрахувань на соціальні заходи, амортизації основних засобів виробничого призначення, витрат на утримання виробничих приміщень.

До загальновиробничих витрат належать: витрати на утримання приміщень туристичної фірми і прилеглих територій; витрати на проведення протипожежних заходів; амортизація основних засобів загальновиробничого призначення; витрати на охорону праці і техніку безпеки; витрати на підвищення кваліфікації персоналу, тощо.

Повна собівартість туристичного продукту охоплює виробничу собівартість, адміністративні витрати, витрати на збут та інші операційні витрати.

Склад витрат, що включаються до собівартості туристичного продукту, регламентується законодавчими актами і Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» [16]. Згідно з цими документами собівартість реалізованого туристичного продукту складається з виробничої собівартості продукції, що була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальних, нормативних і наднормативних виробничих витрат.

Структура змінних і постійних витрат туристичного продукту залежить від виробничої потужності туристичного підприємства, розвиненості контактів та інших чинників і формується за такими варіантами:

- туроператори, що мають свою матеріальну базу (готелі, підприємства ресторанного господарства, транспорт тощо);
- туроператори, що не володіють такою базою і повинні придбати для комплектування туристичного продукту;
- турагенти, які реалізують туристичний продукт на договірних умовах з туроператором;
- туристичні підприємства, що пропонують послуги з туристичного обслуговування, які реалізуються окремо, без їх участі в комплектуванні туристичного продукту.

Номенклатуру витрат туристичні підприємства можуть встановлювати, виходячи із специфічних особливостей формування і просування турпродукту. При цьому однією з найважливіших умов для спрощення обліку, планування і калькуляції собівартості турпродукту є скорочення числа статей витрат, за якими відбувається калькулювання. Ця умова важлива для ведення обліку й калькуляції окремих видів турпослуг для суб'єктів малого та середнього бізнесу. При цьому перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукту, а також перелік і склад змінних і постійних загальновиробничих витрат встановлюються підприємством самостійно.

Повна собівартість туристичного продукту складається із наступних статей витрат:

- змінні й умовно-змінні, що взагалі є виробничими витратами;
- умовно-постійні або адміністративні витрати;
- витрати на збут та інші витрати операційної діяльності.

Змінні витрати є базовими для формування туристичного продукту. Зниження собівартості туристичного продукту досягається за рахунок спільного користування окремими послугами: трансфер, оформлення документів, екскурсійне обслуговування. На рівень змінних витрат впливають транспортні витрати, які взаємодіють з іншими витратами за такими схемами: транспорт - підприємства харчування і мешкання; транспорт - екскурсійне обслуговування; транспорт - трансфер.

Якщо туроператор має власну матеріальну базу (пансіонат, мотель, база відпочинку, ресторан, бар, транспортні засоби), то собівартість туристичного продукту складається безпосередньо з вартостей окремих туристичних послуг, що надається їм

самостійно. Але, як правило, основними витратами є витрати з харчування, розміщення, страхування, екскурсійного обслуговування і транспортні витрати. Отже, стосовно туристичної діяльності, змінні витрати належать до виробничих витрат, що разом з виробничою собівартістю і наднормативними виробничими витратами складають собівартість туристичного продукту.

Відсутність методичних рекомендацій щодо планування, обліку і калькуляції собівартості туристичного продукту, можливість самостійної розробки облікової політики підприємства, а також методики калькуляції та розподілу витрат найчастіше призводить до необґрунтованого підвищення вартості турпродукту.

Для розв'язання цієї проблеми доцільно приділити увагу питанням групування витрат як за економічними елементами, так і за статтями калькуляції. Це дозволить визначити призначення витрат та їх роль, виявити якісні і кількісні показники господарської діяльності як окремих підрозділів, так і підприємства загалом, встановити, яким чином необхідно вести пошук зниження витрат.

Однією з проблем методології калькуляції собівартості туристичного продукту є формування не лише прямих, але й непрямих витрат. Такий розподіл має два етапи:

- перший - це визначення загальної суми умовно-змінних та умовно-постійних витрат;
- другий - це розподіл цих витрат між окремими видами туристичних послуг.

Непрямі витрати формуються шляхом розподілу загальновиробничих витрат. В основу такого розподілу покладено порядок, у якому використовується фактична виробнича потужність туристичного підприємства.

Для віднесення цих витрат на собівартість конкретного туристичного підприємства, необхідно виконати другий етап розподілу. Для цього існує декілька варіантів, з яких найбільш поширеним є розподіл відповідно до фонду оплати праці або до витрат на утримання й експлуатацію обладнання. Однак, на відміну від інших підприємств, для туристичних найбільш актуальним є спосіб розподілу відповідно до обсягів робіт з кожного туристичного продукту. Метод такого розподілу несе аналогічне навантаження, як і ті, що названі вище, але обсяг туристичних послуг є показником, який не підлягає розподілу як фонд оплати праці або витрати на утримання та експлуатацію обладнання, і може виступати більш надійною базою для калькулювання собівартості туристичного продукту.

Облік витрат і формування собівартості туристичного продукту здійснюється за дебетом рахунка 231 «Собівартість турпродукту» і кредитом рахунків 20, 22, 63, 65, 66 тощо. Остаточна собівартість турпродукту відображається закриттям рахунку 231 «Собівартість турпродукту» в дебет субрахунку 903 «Собівартість реалізації турпродукту». У кінці звітної періоду оборот за дебетом субрахунку 903 «Собівартість реалізації турпродукту» списується з кредита даного субрахунку в дебет рахунку 79 «Фінансові результати». У свою чергу, облік доходів туристичної діяльності здійснюється за кредитом субрахунку 703 «Дохід від реалізації турпродукту». У кінці звітної періоду оборот за кредитом субрахунку 703 «Дохід від реалізації турпродукту» списується з його дебета в кредит рахунку 79 «Фінансові результати». Сформоване сальдо рахунку 79 «Фінансові результати» закривається списанням у дебет рахунку 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» у разі отримання збитку, або у кредит 44 «Нерозподілений прибуток (непокриті збитки)» при одержанні прибутку.

Саме одержання прибутку та його максимізація є головною метою діяльності будь-якого підприємства. Прибуток суб'єкта туристичної діяльності становить різницю між вартістю реалізованого турпродукту та витратами, понесеними на його створення. Витрати на створення турпродукту зростають або знижуються залежно від обсягів спожитих трудових і матеріальних ресурсів, рівня техніки, організації туристичного виробництва та інших чинників. Туристичне підприємство як виробник таких послуг володіє важелями зниження витрат, до яких належить правильний розрахунок їх собівартості.

Для туристичних підприємств актуальними є наступні напрямки зниження собівартості:

- максимальне зниження накладних витрат, а саме адміністративних витрат і витрат на збут, інших операційних витрат за рахунок збільшення кількості туристів, яким реалізується турпродукт;

- пошук постачальників більш дешевих продуктів харчування, закупівля їх безпосередньо у виробників або місцевих постачальників;

- скорочення транспортних витрат, збільшення кількості туристів, економії паливно-мастильних матеріалів, вибору найкоротших маршрутів перевезень;

- розширення асортименту послуг для залучення більшої кількості туристів;

- оптимізація податкових платежів.

Для оподаткування туристичної діяльності принципове значення має склад туристичних послуг, до яких належать послуги щодо розміщення, харчування, транспортного, інформаційно-рекламного обслуговування, послуги закладів культури, тощо.

Разом з тим туристична діяльність може бути не єдиним видом діяльності, тобто поряд з продажем туристичних послуг суб'єкти підприємницької діяльності можуть надавати й інші послуги, не пов'язані з туризмом (продаж санаторно-курортних путівок, організація навчання та стажування тощо).

Основними видами оподаткування туристичної діяльності є система оподаткування, обліку та звітності на загальних підставах, передбачена законодавством, та спрощена система оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва [25]. Саме застосування останньої на практиці пов'язане з певними проблемами.

Туроператор як юридична особа самостійно обирає загальну систему або спрощену системи оподаткування.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності запроваджена для суб'єктів малого підприємництва, що належать до однієї з чотирьох груп (табл. 1).

Таблиця 1

Суб'єкти господарювання, які застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності

№ п. п.	Група платників	Суб'єкти господарювання, які належать до групи
1	2	3
1	перша група	фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб, здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торговельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню і обсяг доходу яких протягом календарного року не перевищує 300000 гривень
2	друга група	фізичні особи - підприємці, які здійснюють господарську діяльність з надання послуг, у тому числі побутових, платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства, за умови, що протягом календарного року відповідають сукупності таких критеріїв: не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, одночасно не перевищує 10 осіб;

		обсяг доходу не перевищує 1500000 гривень. за винятком фізичних осіб - підприємців, які надають посередницькі послуги з купівлі, продажу, оренди та оцінювання нерухомого майна, а також здійснюють діяльність з виробництва, постачання, продажу (реалізації) ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення та напівдорогоцінного каміння. Такі фізичні особи - підприємці належать виключно до третьої групи платників єдиного податку, якщо відповідають вимогам, встановленим для такої групи
3	третя група	фізичні особи - підприємці, які не використовують працю найманих осіб або кількість осіб, які перебувають з ними у трудових відносинах, не обмежена; юридичні особи - суб'єкти господарювання будь-якої організаційно-правової форми, у яких протягом календарного року обсяг доходу не перевищує 5000000 гривень
4	четверта група	сільськогосподарські товаровиробники, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 відсотків.

Суб'єкти туристичної діяльності відповідно до наведеного у табл.і 1 переліку належать до третьої групи платників єдиного податку.

Вони самостійно обирають одну з двох ставок єдиного податку, які обчислюються у відсотках від доходу:

– 3% отриманого доходу та сплата ПДВ;

– 5% отриманого доходу, якщо підприємець не є платником ПДВ.

При цьому у разі перевищення обсягу доходу суми 5 млн. грн., отримання доходу від забороненого виду діяльності або із застосуванням негрошових форм розрахунку, платник податку сплачує 15% такого доходу.

Платники єдиного податку звільняються від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких податків і зборів:

1) податку на прибуток підприємств;

2) податку на доходи фізичних осіб у частині доходів (об'єкта оподаткування), що отримані в результаті господарської діяльності платника єдиного податку першої - третьої групи (фізичної особи) та оподатковані згідно з цією главою;

3) податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, крім податку на додану вартість, що сплачується фізичними особами та юридичними особами, які обрали ставку єдиного податку 3 %, а також що сплачується платниками єдиного податку четвертої групи;

4) податку на майно (в частині земельного податку), крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками єдиного податку першої - третьої груп для провадження господарської діяльності та платниками єдиного податку четвертої групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва може застосовуватися поряд з діючою системою оподаткування, обліку та звітності, передбаченою законодавством, на вибір суб'єкта малого підприємництва.

До переваг спрощеної системи слід віднести звільнення від сплати податків та зборів, передбачених [12], що призводить до зменшення документів бухгалтерського обліку та документів, які потрібно подавати для звітності у відповідні органи. Надання права вибору щодо сплати ПДВ; значне спрощення процедури обчислення об'єкта оподаткування для визначення сум єдиного податку. Для платників податків, які застосовують спрощену систему оподаткування, з 01.01.2014 р. запроваджено електронну податкову перевірку. Крім того спрощена система оподаткування з часом удосконалюється та стає все більш зручнішою.

Поряд з перевагами в спрощеній системі оподаткування притаманні недоліки, такі як:

1) обмеження за обсягом діяльності таких суб'єктів;

2) при використанні праці найманих робітників фізична особа-платник єдиного податку повинна сплатити за кожного з них по 50% суми єдиного податку;

3) сума єдиного податку фізичної особи-платника податків сплачується авансом за звітний період (квартал). При цьому не враховується, чи буде фактично отримано доход від здійснення такої діяльності за звітний період;

4) самим суттєвим недоліком був і залишається по цей час елемент подвійного оподаткування в спрощеній системі за ставкою єдиного податку 6% при умові сплати ПДВ. Справа в тому, що 6% податку береться з суми виручки включаючи ПДВ, яке надходить від покупців, а це економічно не правильно.

Недоліком спрощеної системи оподаткування є також і те, що доцільність переходу на спрощену систему залежить від ступеня рентабельності бізнесу, якщо у підприємства є високі прибутки, відсоток витрат у доході є невеликим, краще вибрати спрощену систему, якщо ж рентабельність діяльності не велика - краще перебувати на загальній системі оподаткування.

Ще одним недоліком спрощеної системи оподаткування є те, що платники єдиного податку повинні здійснювати розрахунки за відвантажені товари (виконані роботи, надані послуги) виключно в грошовій формі.

Для турагентів — юридичних осіб можливі ті самі варіанти обрання системи оподаткування, що і для туроператорів.

Турагенти — фізичні особи — підприємці мають право обрати загальну систему або спрощену систему оподаткування.

Яку саме систему оподаткування обрати, суб'єкт господарської діяльності визначає на підставі показників фінансово-економічної діяльності. Для цього потрібно скласти прогноз передбачуваних сум податків при обох варіантах оподаткування для фактичних (або планових) показників роботи підприємства.

З розглянутого вище можна виділити наступні проблеми в оподаткуванні туристичної галузі. Місце, де були придбані туристичні послуги (наприклад покупка туру), може бути віддалене від місця їх надання. Тому виникає проблема визначення регіону, до якого будуть сплачені податки.

Туристичні послуги надаються у комплексі, включаючи послуги різних секторів економіки (розміщення, транспорт). Виникає проблема множинності оподаткування.

Більшість розрахунків між туристом та суб'єктами господарської діяльності, які задіяні у туризмі, що безпосередньо надають туристичні послуги, здійснюється через посередників, які утворюють комплексний туристичний продукт, який зумовлює складності у оподаткуванні.

Існуюча система податків і зборів та спрощена система оподаткування не вирішує цих проблем, що вимагає внесення змін на законодавчому рівні.

Заклади культури та мистецтва області здебільшого локалізовані у межах великих населених пунктів, що ускладнює та частково унеможлиблює належний розвиток культурно-дозвілдової діяльності на достатньо великій території. Недостатнє інфраструктурне забезпечення соціокультурного сервісу регіону

може стати вагомою причиною сповільнення зростання як внутрішнього, так і міжнародного туризму на території Івано-Франківської області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богданова Ж.А. Особливості діяльності туроператорів і турагентів: обліковий аспект [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://econpapers.repec.org/article/scn000pbo/43196.htm>

2. Козубова Н.В. Туристичні послуги як об'єкт ринкових відносин в Україні / Н. В. Козубова // Інноваційна економіка. - 2014. - № 2. - С. 137-143. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/inek_2014_2_22.

3. Буторіна В.Б. Чинники розвитку національного туризму в Україні / В.Б. Буторіна // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Економічні науки. – випуск 11, Кам'янець-Подільський. – Медобори-2006 2016. – С. 306-312.

4. Розметова О.Г. Організація готельного господарства / О.Г. Розметова, Т.Л. Мостенська, Т.В. Влодарчик. – Кам'янець- Подільський, 2014. – 432 с.

5. Мірошник Р.О. Розвиток туристичної галузі України: особливості та проблеми / Р.О. Мірошник, І.В. Щир // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Проблеми економіки та управління. - 2013. - №754. - С.41-46.

6. Пилипенко С.М. Організація бухгалтерського обліку діяльності туроператора і турагента / С.М. Пилипенко // Науковий вісник НЛТУ України. – 2016. – Вип. 26.2. – С.230-224.

7. Прокопішина, О. В. Особливості обліку та оподаткування доходів підприємств туристичної галузі [Текст] / Олена Вікторівна Прокопішина // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: В. А. Дерій (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2014. – Том 15. – № 3. – С. 133-141.

8. Гаврилюк С.П. Особливості формування операційних витрат туристичних підприємств // Вчені записки університету «КРОК». Серія «Економіка». – 2014. – Вип. 35. – С. 114-123.

9. Кузуб М.В., Савчук Т.В., Витсоцької І.І. Облік на підприємствах готельного господарства // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції "Стратегічні пріоритети розвитку внутрішньої торгівлі України на інноваційних засадах" (м. Львів, 2-3 листопада 2017 р.) Львів: Видавництво ЛТЕУ, 2017. - 360 с. - С.284.

10. Цивільний кодексом України від 16.01.2003 р. № 435-IV. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

11. Господарський кодекс України 16.01.2003 р. № 436-IV. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.

12. Податковий кодекс України від 01.01.2011 р., № 2755-VI. . [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

13. Закон про туризм - Закон України "Про туризм" від 15.06.1995 р. № 324/95-ВР. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/main/324/95-%D0%B2%D1%80>

14. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" від 16.07.1999 р., № 996-XIV. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.

15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ Міністерства фінансів України від 29. 11. 1999 р. № 290 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99>.

16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.99 р., № 318. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/z0027-00>.